

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Izhaja vsako soboto zvečer
in stane za Kranj 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Mesečna priloga
„Slovenski Tehnik“

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvo pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Politični del. ■ ■ ■

□□□□

Ne bo nič!

V tisti kovačnici torej, kjer drži železo v ognju naš deželni predsednik Schwarz, meh goni Schwegel in po železu razbijata Šustersič in Krek, se kuje deželnozborska volilna reforma za Kranjsko. Zraven je tedaj tisti Krek, ki se v državnem zboru topi demokratičnosti in slovanstva, da se kar cedi po njegovi debeli bradi. On hoče, da naj ima 52 (reci dvainpetdeset) nemških zadolženih graščakov 10 mandatov, slovensko izobraženstvo v mestih pa hoče kakor pri državnozborski volilni reformi pripraviti ob vsako zastopstvo. Seveda to je demokratično in slovansko stališče!

Ali ni to največje hinavstvo, kar se ga sploh more misliti? Toda mi se ne čudimo več temu. Nasa klerikalna stranka je pod Šustersičevim in Krekovim vodstvom tako globoko padla, da se naravnost norčuje iz vsega, kar je narodno. Slovensko vseučiliško vprašanje ji je zato dobro došlo, da se smeši iz najbolj delavnega in najbolj resnega slovenskega poslanca Ivana Hribarja, ki si je stavil za svojo življensko nalogo, pridobiti Slovencem vseučilišče. Slovenski uradniki so mu zato tukaj, da jih more preganjati in na njihovo mesto spravljati Nemce. Glej Jesenice in Bled, kjer so slovenski klerikalni poslanci intervenirali za nemške postajne načelnike, glej Trst, kjer je poslanec poštar Pogacnik napel vse sile, da se je nastavil seveda tudi s pomočjo Italijanov za postnega ravnatelja hrvatski renegat Pattai!

Slovenski učitelji so klerikalcem zato, da jih akusajo izstradati in izstradane potem božati in

vabiti k sebi. Slovenski delavci so klerikalcem zato na svetu, da 2 njihovo pomočjo pobijajo naprednjake, pri tem pa delajo za njihove nemške gospodarje. Glej jeseniško obrtno družbo in klerikalno vodstvo na Jesenicah. Slovenski kmet je klerikalcem zato všeč, ker ima v njem kravo, katero more molzti, ovco, katero lahko striže, jagnje, katero lahko sto- in stokrat žrtvuje, ne da bi dalo glas od sebe.

Tako klerikalno vodstvo sedaj kuje novo deželno zastopstvo. Da tak kovač ne bo spravil poštenega orodja skupaj, je umevno, in mi samo pravimo to-le: Dokler bosta klerikalni stranki načelovala brezdomovinec Šustersič in hinavski Krek, do tega časa sploh ni pričakovati pravične volilne reforme, do njihove reforme imamo le eno orožje — boj na nož.

Znamenje iz Rima.

Sveta rimska inkvizicija se živi. Najde se včasih dobrijane, ki mislijo, da gre čas tudi v Vatikanu naprej in da živi katoliška cerkev s svojo dobo. Ker se ne sežiga več «krivovercev», menijo, da veje Vatikanu svobodnejši zrak. Takim optimistom mora sveta inkvizicija včasih povedati, da se motijo. Vatikan ne popušča in ne dovoljuje popuščanja.

Sveta rimska in občna inkvizicija je izdala nov «silabus», seznam naukov, ki jih imenuje krive. Od vseh katoličanov zahteva, da morajo smatrati one nauke za strup, ki ubija vero. Slepo morajo verovati vse, kar pride iz Rima, groh je vsako razmišljanje in raziskavanje. Ako pravi papež: «To je od Boga,» tedaj mora katoličan verjeti, da je od Boga, pa če bi tudi lahko s prsti potipal, da je napačno.

Novi silabus je namenjen «katoliškim modernistom». Na Nemškem in Francoskem, v Belgiji in na Českem so skušali razni katoliški teologi najti pot, po kateri bi se prišlo do sprave med katolicizmom in znanostjo. Čutili so in izpoznavali so, da je med vero in med mnogimi cerkvenimi nauki nasprotje, ki ga ni mogoče izravnati. Razumeli so pa tudi, da je ta položaj škodljiv cerkvi, ki samo trdi, dočim znanost dokazuje. V trdovratnosti rimskega katolicizma glede svojih dogem so zasulili nevarnost; ako se dokaže cerkvenim naukom zmoto v nekaterih rečeh, se utegne zgoditi, da pade še vera v marsikaj drugega. To nevarnost so hoteli odpraviti ali vsaj zmanjšati; kakor je zapustila cerkev v preteklosti še marsikatero stališče, tako naj bi se tudi sedaj prilagodila duhu svojega časa, da ne bi bila na vseh potih v navskrižju z znanostjo.

Katoliški «modernizem» je našel precej pristavev, ki mu seveda niso sledili vsi iz enakih nagibov, kakor tudi ni katoliška «moderna» v vseh krajih in vseh rečeh enaka. Med mlajšimi duhovniki jih je mnogo, ki žele te reformacije v zunanjih rečeh; dovolilo naj bi se jim nositi brado, oblačiti v privatnem življenju civilno obleko i. t. d. Nekoliko višja je že zahteva, naj se odpravi celibat. Na to stran gredo tudi različne administrativne reforme, svobodna volitev višjih cerkvenih dostojanstvenikov i. t. d. Močno se razširja to gibanje na Českem, kjer je bilo tudi precej organizirano.

Od tega stremljenja se pa bivstveno razlikuje modernizem nekaterih katoliških teologov, kateremu so razne dogme na poti. Oni zahtevajo pravico, da smejo preiskovati tudi cerkvene nauke, sveto pismo, evangelije i. t. d. svobodno in brez predumevanja. Pri takem preiskovanju prihajajo seveda do zaključkov, ki se ne skladajo z dogmami, a zdi

PODLISTEK.

Opat Saba.

Spisal B. Sergjejev.

Dalje.

VI.

Skozi gosto zamreženo okno prostorne, temne kleti, kjer je sedel na kameniti klopi vklenjen Pepo, je bila motna večerna svetloba. Nemo, z mračnim pogledom se je oziral po starinskih, na mnogih krajih z mahom porasčenih stenah, kot da bi jih hotel razširiti daleč od sebe, odvreči te železne okove in zbežati od njih. A stene, mračne, temne, niso razumele njegovih želja, stale so tiho in nepremakljivo oklepale bednega jetnika.

«O, da bi prišel dan, ko se zmasčujem ali bojim se, da ne pridem več živ iz tega samostana. O Saba! . . .», oh nihče mu ni dal odgovora, vse je ostalo tiho in skozi zamreženo okno je legal v ječo večerni mrak. Krčevito je stiskal pesti, kakor da se pripravlja za napad, a zopet mu je klonila suha roka pod težkim železjem.

Mesec dni je že minulo, odkar so ga vjeli z Emanuelom v volčji jami in od tod pritirali drugi dan v samostan. Mesec dni je že minulo, a še nikake rešitve, nikakega sledu o njej. Mnogokrat je že povprašal starikavega redovnika, ki mu je prinašal hrano o Emanuelu, a ta je molčal, kot da je nem. Težke mu je bilo, ker znal je, da Saba

sodbe ne odlašajo dolgo, in mnogokrat je že mislil, da je Emanuel že gotovo mrtev.

«Prokleti redovniki, sedaj vem, kako služite Bogu in nebesom! . . .» In še mnogo drugega mu je rojilo po glavi, a slednjic se je moral udati vedno isti misli:

— Upajmo, ako se mi posreči, ako ne, se udajmo . . . —

Med tem se je storila popolna noč in Pepo se je zleknil po kameniti klopi, da so zarozljale težke verige.

V vratih je nekaj zaskripalo. Pepo se je hitro sklonil, ker je znal, da na večer ne prihaja nihče k njemu. Motna svetloba se je razlila po ječi, vstopil je menih z dolgo, črno brado, ki je imel svetilko. Tiho je zopet zaprl za seboj debela vrata in pristopil k Pepotu.

«Ali kdo na večer prihaja k tebi?» ga je poprašal menih s tihim glasom.

«Nihče!»

Menih je sedel na klop poleg Pepota, postavil svetilko na tla in nadaljeval:

«Torej me poslušaj, ako se hočeš rešiti, samo obljubi mi svojo molčečnost o vsem, kar ti povem!»

«Ne bojte se! Jaz molčim — samo, ako me ne nameravate spraviti še v kako večjo nesrečo!» Pogledal je ostro meniha, a ta mu je položil roko na ramo in nadaljeval:

«Kar ti povem, mi lahko veruješ, kakor svo-

jemu bratu ali očetu. Znam, da ti je edina želja rešiti sebe in Emanuela —»

«Ali torej še živi?» mu je hitro segel Pepo v besedo.

«Še! Ali do te rešitve z lastno — samo s svojo močjo nikdar ne moreš. Jaz ti bodem v pomoč, ako bodeš ravnal previdno in po mojih nasvetih, ako ne, si izgubljen, ker Saba je zvit, ti ga ne poznaš. Lahko seveda ne bo, toda ako si res tak junak, kakor sem slišal, se ti lahko posreči.»

«Ali povejte mi, kje je Emanuel?»

«Emanuel je zaprt v stolpu, in Saba pazi na njega, kakor na punčico v očesu. Ako se ne motim — da, prav tukaj gori je nad teboj. Po stopnicah na levo — da tako je, tukaj nad teboj. Uiti tudi on ne more, ker vrata se zapahnejo od zunaj, sam ne naredi ničesar. Torej vidiš, da se sama ne moreta rešiti nikdar. Odločeno je bilo, da bosta zatvorjena do smrti. Emanuel v stolpu, a ti tukaj.»

«O prokleti Saba!» je viknil skoro glasno Pepo.

«Proklinjaj ga ali ne, nič ti ne pomaga. Saba je in ostane vedno isti Saba. Tudi mi moramo mnogokrat občutiti njegovo nemilost in za to ga tudi bogve, kako ne spoštujemo. Ali udani mu moramo biti, ker on ima moč, ako bi bili uporni, pa nas ugonobi vse. Vidiš, tu v tej kleti ali bolje ječi, kjer bivaš sedaj ti, je končala že marsikatera žrtev, ki mu je bila uporna in neposlušna. Toda pustiva

se jim pač bolj koristno, da izginejo nekatere dogme, nego da pride celotna vera v nevarnost.

Vatikan pa stoji na drugem stališču. On smatra ljudstvo se vedno za slepo poslušno maso, ki sama ne misli, ampak veruje, karkoli se ji zapove, naj je logično ali ne, po pravilu: Credo, quia absurdum est.

Kaj poreko modernisti novemu silabu, je njih stvar. Lahko se uklonijo vsi, kar sicer ni verjetno. A za razvoj človeškega duha je to malega pomena. Ljudsko misljenje že davno ni tako odvisno od ukazov iz Rima, kakor je bilo nekaj in gospodarski razvoj čim dalje bolj slabša ta odvisnost. Vatikan pa, ki noče popustiti malega prsta, skoduje najbolj samemu sebi, ker bode moral tem gotovejše popustiti celo roko. V popolno neznanje, ki je predpogoj slepe vere, se ne potlači ljudstva nikdar več. Čim trdovratneje bode tajil Rim, kar vidi vsako zdravo oko, tem prej uniči tudi tisto vero, katero bi lahko ohranil.

Koristen pa je vendar razglas novega silaba. Polovičarji razvidijo iz njega lahko, da zanje ni prostora; ali morajo popolnoma ukloniti tilnik pod rimski jarem, ali pa se ga rešiti popolnoma. R. P.

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

II. Delo. (Nadaljevanje.)

Produktivnost dela zavisi tudi od možnosti za delo. Na to pa vplivajo pri posameznem človeku njegove telesne (fizične) sile in pa bolj ali manj razvite duševne (intelektualne) sile. Pa ne samo pri posameznih ljudeh, temveč tudi pri posameznih narodih se čutijo te razlike po možnosti za delo. Tako se računa, da en angleški poljedelski delavec napravi več v desetih urah nego dva ruska v sedemnajstih urah. Naporno delo zahteva večjega natezanja duha in telesa, zato se mora tak fiziološko-psihološki potrošek sile nadomestiti tudi s krepko hrano in s počitkom. Pravijo, da angleški delavec napravi dvakrat toliko kakor nemški in stirikrat toliko kakor ruski. Zato pa angleški delavec tudi dvakrat bolje živi kakor nemški in močje desetkrat boljše nego ruski.

Človek ne dela vse svoje življenje; odsteti je otroška leta in leta starostne onemoglosti. Tista dežela si stoji najbolje glede produktivnosti dela, kjer je največ ljudi v dobi med 20. in 60. letom, v takozvani koristni starosti, ali v dobi polne delovne moči. V Evropi se nahaja 46-62 odstotkov vsega prebivalstva v tej dobi, v letih s polovico delavne moči (od 15. do 20. ter od 60. do 70. leta) 15-08%, v nedelavnih letih (do 15. in nad 70) 36-30 odstotkov. V tem pogledu stoji na prvem mestu Francoska, ker ima v dobi polne delovne moči 52-80% vsega prebivalstva, za njo pride Angleska s 47-6%, Nemška s 46-90%, Rusija s 45-95%, Severna Amerika s 45-60% odstotki. Tudi razmerje med spoloma je za produktivnost dela večjega pomena.

to, preidiva k najini stvari. Ako mi obljubiš, da ne utečeš, te oprostim verig in pojdeš prosto z menoj.»

«Kaj?» je hitro poprašal Pepo.

«To ti takoj povem, samo obljubi, da ne izkušaš uteči, saj bi bilo itak zaman.»

«Bodite brez skrbi, saj sem vendar popolnoma neznan po samostanu in zasacijo me lahko takoj!» je odgovoril Pepo, ker želel si je samo, da se oprosti verig, potem se jim ne uda tako zlahka.

«Sel bodeš z menoj po rovu v ženski samostan,» je nadaljeval menih. «In tam povej in govori tisti grajski Loti —»

«Kaj? Kaj govorite. Loti je tukaj? Ujeta!? Za vruga, govorite, kako je prišla ta sem!?» Razburjen je krilil roki, da so rožljale verige in menih ga je moral miriti.

«No, ali tega ne veš? Seveda obe, Flora in Loti sta v samostanu, ker te si hoče privoščiti Saba záse. In Flora, kakor sem zvedel, ta je že počivala v njegovi postelji, a Loti ta je še nedotaknjena. Prejalislej pa jo gotovo doleti isto.»

Pepo je poslušal te besede molče, potem pa pomolil menihu roki, da mu jih oprosti verig. A ta, kakor da bi tega ne opazil, je nadaljeval: «Da, tako je! Ali jaz tega nikakor ne dopustim, da bi tudi Loti padla prva Sabatu v roke, ona mora biti moja, jaz jo ljubim.»

«Kaj, tega ne govorite!» je divje siknil Pepo.

«Loti, da bi bila vaša, da bi padla vam v roke, da bi jo vi onečastili. Prokleti nesramnež, ali si

Če je človek tudi v najboljših letih, vendar ne more delati neprenehoma, on mora imeti čas za spanje in za zavzivanje, in skušnja uči, da se produktivnost dela nič ne zviša, če se čas enodnevnega dela podaljša. Časih se je delalo po 14 do 15 ur na dan, toda z delavsko organizacijo se je doseglo skrajšanje na 10 in 11, v Avstraliji celo na 8 ur. Tudi človek ne more delati vse dni v letu. Ni je države na svetu, kjer bi ne imeli nekaj praznikov. Na Angleskem in v Ameriki se z vso strogostjo pazi na nedeljski počitek, na Francoskem, kjer se za to ne zmenijo dosti, pa delavci v pondeljek delajo «plavega», kar se tudi v naših krajih prav pogosto dogaja. Vobče se pa vidi, da je ravno v najmanj kulturnih deželah največ praznikov in soproznanikov. Na Francoskem imajo n. pr. 60 prazničnih dni v letu, v protestantskih deželah 75, na Ruskem in na slovanskem jugu pa 100 do 150. Poleg zmognosti za delo govorimo tudi o veselju do dela in o pridnosti. Čim bolj smo si svesti svojih dolžnosti, čim bolj gotov nam je nek cilj pri našem delu in čim več zahtev stavimo na življenje, tem večje je naše veselje do dela ali naša pridnost.

Zato je pa nad vse važen delavni zistem, pri čemur si mislimo vse one razmere, ki odločujejo glede dela delujočih oseb in v tem razločujemo zlasti nepravo in pravo delo. Suženj ali srednjeveški tlačan, ki sta delala za svojega gospodarja, ne da bi sama imela kaj od svojega dela, gotovo nista delala s tisto pridnostjo, s katero bi tedaj, ko bi del zaslužka pripadal njima samima. Najbolj produktivno je gotovo ono delo, kjer je delavec deležen tudi dobička pri podjetju, vendar se pa ta zistem ne more povsod uporabiti. Po navadi se sedaj dela proti časovni mezdi ali mezdi od kosa (akordno delo). Za počasnega delavca je gotovo bolj ugodna časovna mezda, toda spretnemu delavcu je ljuba mezda od kosa, ker tu zasluži več, kakor bi zaslužil, če bi se njegovo delo računalo le po delovnih urah. Ali tudi akordno delo ima svoje strani. Zlasti brezvestni delavci hite na vse načine pri tem delu, da bi le več zaslužili, pri tem ne gledajo dosti na kakovost izdelku. Na drugi strani pa zopet upanje po večjem dobičku zapelje delavca, da ne pazi dosti na svoje telesne moči in se v kratkem času uniči s prevelikim naporom. Primerjaj le delavce v naših tovarnah, ki tako radi delajo «nadure».

Čim večja je kultura kakega naroda, tem raznovrstnejše delo se potrebuje. Uporaba strojev in naravnih sil je učinila, da je človeku treba bolj voditi delo nego mehanično delati. Ker se človeške potrebe vedno spopolnujejo, življenske zahteve vedno rastejo in je produkcija vedno bolj zamotana, rabi se vedno več izobraženih, izšolanih ali kvalificiranih delavcev. Žalibog pri nas Slovincih vzgoja se ni tako uravnana, da bi naši delavci postali dostikrat kaj več nego navadni težaki. Bolje plačana mesta, v tovarnah imajo večinoma tuji, pa tudi pri rokodelskih obrtih nismo dosti na boljem.

III. Glavnica.

Gotovo se o nobenem pojmu v narodno-gospodarski vedi ni toliko pričakalo kakor o pojmu besede «glavnica». Gide je v svoji nacionalni ekonomiji napravil prav značilen uvod k pomenu tega izraza. On pravi, da je Robinzon, najsi se o njem pripoveduje na ta ali oni način, vendar je v vseh povestih bil tako srečen, da je iz svoje razbite ladje, ko je bil zanesen na pust otok sredi oceana, rešil nekoliko orodja. Vsi pisatelji teh robinzonjad

upate izustiti kaj tako podlega. Toda govorite, kaj hočete!? Menih je, videč Pepotovo razburjenost, nekoliko osupnil, a vendar hladnokrvno odgovoril:

«Kaj da hočem? Želim, da bi ti, ki se vedno misliš, da si oskrbnik duplskega gradu, ne preživel vseh svojih dni v tej-le kleti, ki ni bas kaj prijazna. Ali povem ti, bodi pohleven in premisli dobro. Mislim, da je pametneje pregovoriti eno dekle, da se uda, kakor trpeti celo življenje v taki jeci. Sedaj me menda razumes?»

Pepo je nekaj časa molčal, potem pa odločno odgovoril:

«Prav imate! Kaj me briga deklina, samo, da sem prost jaz!»

«To je pametno!» mu pritrdi bradati menih misleč, da se je Pepo v resnici udal, da mu pregovori Loti. Potegnili je iz halje mal ključek ter ga oprostil verig. Pepo, čuteč, da je prost okov, se je komaj premagoval, da ni takoj planil na meniha ter ga pobil na tla. A kaj, ko so vrata v volčjo jamo gotovo zaprta in zopet ne bi bilo rešitve. Zato je stopal pohlevno za menihom po ozkem podzemeljskem rovu.

Mnogo misli mu je rojilo po glavi, a nobena ni bila sposobna, da bi rešila vse štiri. Kaj, ako bi rešil najprvo Emanuela?! In slednjič je obstal pri tem sklepu. Torej nazaj v samostan, ga rešiti iz stolpa, potem se bo mislilo nadalje.

Pospešil je korak, udaril meniha s silovito močjo v sence, da se je zgrudil mahoma in mu je

priznavajo torej, da bi Robinzon ne mogel živeti, čeprav je imel dovolj zemlje in tudi zdrave roke, če bi ne imel nekaj orodja, ki ga je usposabljal, da je mogel s uspehom obdelavati zemljo. Poleg narave in dela je torej bil potreben še tretji činitelj — to je bila glavnica. Dalje prih.

* * *

Tedenski sejem v Kranju dne 29. julija t. l. Prignalo se je — konj, 52 glav goveje živine, 2 telet, 20 domačih prašičev in — ovac. — Pšenica po K 10-50, proso po K 6-75, rž po K 7-50 oves po K 8-50, ajda po K 8-75, fižol ribničan po K —, koks po K — in krompir po K — za — kg. — Izkaz sejma v Kranju z dne 1. avgusta 1907. Prignalo se je 372 glav goveje živine, 28 telet, 40 ovac in 429 domačih prašičev.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu juliju 1907 je 419 strank vložilo 197.428 K 27 v. 345 strank dvignilo 176.652 K 53 v. 11 strankam se je izplačalo posojil 22.400 K. Stanje hranilnih vlog 4.397.499 K 33 v. Stanje posojil 2.519.220 K 25 v. Denarni promet 641.457 K 58 v.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu juliju 1907 je 301 strank vložilo 83.661 K 94 v. 292 strank vzdignilo 81.579 K 38 v. 32 strankam se je izplačalo posojil 26.453 K 10 v. Denarni promet 440.515 K 60 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu juliju 1907 je 194 strank vložilo 35.970 K 47 v. 143 strank vzdignilo 49.617 K 73 v. 12 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 39.420 K. Stanje hranilnih vlog 1.551.136 K 71 v. Stanje hipoteknih posojil 1.264.481 K 68 vin. Denarni promet 186.766 K 94 v.

Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki. V mesecu juliju 1907 je 127 strank vložilo na hranilne vloge 25.876 K 51 vin. 26 strank vložilo na tekoči račun 18.396 K 57 vin. 71 strank dvignilo na hranilne vloge 13.522 K 35 vin. 12 strank dvignilo na tekoči račun 7.400 K. 5 strankam se je izplačalo posojil 6.800 K. Stanje hranilnih vlog 847.081 K 66 vin. Stanje vlog v tekočem računu 36.693 K 92 vin. Stanje posojil 754.015 K 48 vin. Denarni promet 159.498 K 42 vin.

Razglas o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori deseti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem posloju poleg Marjanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravjeslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vezbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. Gojenke, ki se zele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privaditjo nemškemu jeziku. Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K, ali za ves tečaj 360 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednje obleke s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc,

odletela svetilka v stran. Naglo je strgal raz sebe vlažne cape, slekel menihu obleko, se oblekel sam vanjo in si pripasal cingulum. Pripel si je svetilko na prsi in nesel meniha v ono klet, kjer je bil zaprt, sam ga vklenil v verige ter zaklenil za seboj. Stopal je pazno v samostan, kjer je bilo vse tiho in luči so pogasnile. Ravnal se je natanko po menihovem pripovedovanju, dospel kmalu v stolp pred vrata, kje je imel biti Emanuel. Srce mu je tolklo razburjenja, da je konaj odpahnil zapah in stopil je tiho v stolp. Svetilko je povzdignil visoko in zagledal na slami ležečega Emanuela, ki je trdno spal. Ko je stopil k njemu se je zadel ob neki lonec, da se je Emanuel predramil in planil pokoncu.

«Tiho, Emanuel, jaz sem!» je hitro zasopetal Pepo. Menda je spoznal njegov glas, ker skočil je k njemu in ga objel.

«Emanuel, hitro, nocoj je čas rešitve! Stopaj za menoj!» Emanuel, dasiravno se mu je zdelo vse le kot lepe sanje, je vendar stopil pazno za Pepotom brez vsakih besed in vprašanj. Ko sta bila že v rovu proti ženskemu samostanu, je šele spregovoril Emanuel:

«Pepo, govori vendar, kam me vodiš? Meni se zdi, kot da sanjam, ko te vidim pred seboj. Menil sem že, da si mrtev.»

«Haha! Malo je res manjkalo, ali kakor vidiš, sem vendar še danes pri tebi, da se rešiva in da rešiva tudi Floro in Loti!»

šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plečilu). Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo solo, morajo: 1. dovsiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 15. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi vrsti se v gospodinjstvo solo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Utesnitev prometa civilnega blaga vsled letošnjih vojaških manevrov na Koroškem. Ravnateljstvo državne železnice v Beljaku raznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da obsežni transporti vojaštva ob vojaških manevrih, ki se bodo meseca septembra 1907 vršili na Koroškem, zahtevajo, da se na progah c. kr. državnih železniskih ravnateljstev Beljak in Trst ter c. kr. priv. južne železnice za kratek čas utesni blagovni promet in določijo časovni pribitek k rednim dobavnim rokom. Tozadevni razglas, obsegajoč vse podrobnosti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled. Na željo pošlje trgovska in obrtniška zbornica interesentom prepis razglasa.

Letina na Gorenjskem. Piše se: Žito je do malega vse požeto in spravljeno v kozolce. Rž je malo obrodila, med tem pa sta bila zimski ječmen in pa pšenica tako izvrstna in lepa, da že 30—40 let, kakor mi je pravil neki kmet, ni bilo tako lepe in obilne pšenice, kakor je letos. Sedaj sejejo ajdo. Da bi nasi kmetje, kateri so večinoma naročeni na «Domoljuba», bili pridni čitatelji nepolitičnega «Kmetovalca» in bi upoštevali one njegove nauke, da se mora za ajdo gnojiti z umetnimi gnojili — pa bi pridelali najmanj dvakrat toliko ajde, kakor je dobe ob navadnem gnoju! Ajda je velikega pomena tudi za čebelorejo. Po Gorenjskem se seje jako veliko ajde in od vseh krajev dohajajo ob cvetoči ajdi s čebelami napolnjeni vozovi na pašo k nam. — Sadje, razen orehov in tepek jako slabo kaže. Jabolka in hruške so jako lepo cvetele, pa je prišel mrzel dež ob cvetju in pa mrčes, in sta uničila vse. Črvena jabolka padajo sedaj na tla in zelo malo jih bode dozorelo. Orehova drevesa so tako polna, kakor grozdje. Pomlad je pozno nastopila in oreh je pri lepem in ugodnem vremenu vvel. Tudi okopavine — krompir, zelje, korenje, repa, pesa — jako lepo stoje in se je nadejati tudi pri teh pridelkih izborne letine!

Novi davki. Vlada ima namen znatno zvišati davek na zganje. Pri spiritiu bi davek zvišala za 80 K pri hektolitru. S tem bi zvišala svoje dohodke za 80 milijonov kron.

Živinski sejmi v Ljubljani. Deželna vlada je dovolila v smislu sklepa obč. sveta ljubljanskega z dne 6. julija 1904, da se v Ljubljani vpeljejo živinski sejmi vsako sredo. Dosedanji letni in živinski sejmi in letni blagovni sejmi odpadejo. Ako je v sredo praznik, je sejm delavni dan poprej. Na teh živinskih sejmih se smejo prodajati sledeče živali: 1. Goveda, in sicer biki, voli, krave, drob-

nica in teleta; 2. kozli, koze in kozlički; 3. kostrumi, ovce in jagnjeta; 4. prašiči. Vsako prvo sredo v mesecu se smejo prodajati tudi konji.

Novo hranilnico za otroke. V Newjorku je izumel neki Amerikanec novo vrsto hranilnic za otroke. Hranilnica je navadne velikosti, kakor se jih dobiva po prodajalnicah od K 1.20 do K 5.—. Izumitelj pa je vtaknil v hranilnico malo uro, katera se navije, kakor hitro se dene v hranilnico komad 50 stotink, za kateri je napravljena odprtina. Ura gre 24 ur. Če se hoče torej, da gre ura redno, se mora vsaki dan vložiti v to hranilnico ali skrinjice 50 stotink ali 10 cent. ameriškega denarja. Tako se prihrani vsak teden 70 cent. ali v naši vrednosti K 3.50. Take hranilnice se prodajajo v velikem številu. Prav bi bilo, da bi se uvedle tudi pri nas.

Dopisi. ■ ■ ■

□ □ □ □

Is Sora. Dne 28. t. m. je priredilo prostovoljno gasilno društvo v Sori vnovič veselico. Če spominimo na Soro, nam takoj tudi pride na um ondunkajšnji požrtvovalni in malodane od slednjega farana cenjeni in spoštovani gospod nadučitelj Anton Grmek. Čuditi se je, s kako vnmemo deluje omenjeni gospod na mestu, kjer mu gotovi nasprotniki ne posipljejo pota baš s cvetjem. Zadnja veselica v Sori je znova pokazala, kaj pomore vztrajnosti in trudoljubivosti. Naj omenimo igre: «Eno uro doktor.» Človek bi bil vzkliknil, gledajoč uprizoritev: «Ali so to res diletanje?» Resnično, od prvega do zadnjega so nam ugajali vsi prav dobro. Prvenstvo seveda le gre glavnima vlogama. In mi se ne čudimo toliko gosp. Alb. Potočniku predstavljalcu doktorja Zajca, zakaj od njega smo pričakovali tak popolen nastop, saj že poznamo njegove zmožnosti; ali naravnost presenečeni smo bili ob nastopu njegovega sluga Škrjanca gosp. Jos. Zevnika iz Rakovnika. Zadovoljen je lahko s svojim nastopom. Da si je gosp. Grmek vzgojil take igralce, je lahko ponosen. Mi mu čestitamo. Pa zato pametni ljudje znajo ceniti njegovo delo tako, kakor je črtijo nasprotniki. Med odmori je igrala nad odrom postirana gorčanska godba, o katere vrlem uspevanju vedo že daleč naokrog. Takisto nas je vrlo dobro zabaval Grmekov lep moski in mešani zbor. Čast vsem prirediteljem! Po igri se je na Starmanovem vrtu razvila ob neutrudnem godbenem igranju lepih slovenskih in slovanskih komadov neprisiljena zabava. Srečolov in korijandoli, sta napravila mnogo živahnosti. Zbor je neutrudno pel — in žel obilo pohvale. Zvečer nas je gosp. Grmek presenetil z umetelnim ognjem, ki je izval mnogo veselih vzklikov iz presrečnega veselja. Le tako neutrudno naprej!

Is Škofje Loke se nam poroča: Naše «olepšavalno društvo» se je za tonedeljsko popoldansko gozdno veselico na Šubi poleg Stajnbirta okusno in izdatno založilo, kar je samoobsebi umljivo, ker vse podjetje vodijo naše ljubeznive narodne dame. Naročilo se je tudi lepo vreme. Če bi se pa naš nezmotljivi vremenski prerok Kregar v deklinaciji magnetne igle vendar enkrat zmotil, se pa z vso gozdno veselico preselimo v prostrane dvorane gostilne g. Otona Guzela. Naše olepšavalno društvo je napravilo v zadnjih letih okusne nasade in urezalo mikavna sprehajališča na Stajngruft, Krancelj doli do pod Lubnik. Kdor želi videti masiv Triglava v vsej mogočnosti nad Ratitovcem, prelepo selško

in romantično poljansko dolino, naj vzame pod noge to pot in od koraka do koraka ga bo spreletavalo očaranje nad bleiskom mogočne in ljubeznive lepote kosa slovenskega ozemlja. Pač je treba se od besterskega mosta pot podaljšati ob Sori skozi goste šume v Praprotno do Kazinarja. In to podaljšanje bo stalo mnogo stroškov, ki pa jih ima deloma pokriti ta gozdna veselica. Ker je društvo s svojim predsednikom g. Flisom zelo delavno in vsem v korist, uživa tudi vsestranske simpatije, zato se je nadejati, da k veselici pohitita naš sosed Kranj in posestrima Radovljica. Kakor čujemo, udeleži se veselice tudi po deputaciji najmlajše sokolsko društvo. Na svidenje v nedeljo, veseli Gorenjci!

Is sorške in medvedske okolice. Predzadnje nedeljo je kaplan Brajec v Sori zopet zabavjal pridigi na liberalne časopise. Rotil je ljudi, naj ne naročajo takih časopisov, v katerih se zasramuje sveta vera in blatijo njeni služniki, ker si vsak nakopje s tem — kakor je dejal — veliko dušnih bolezni. Rekel je tudi, da, kdor ne zahaja v cerkev, ga nič ne brigajo cerkvene reči. Hudo smo se morali zameriti našemu kaplančku, da kaže do nas sovraštvo celo tam, kjer bi se morala kazati ljubezen do bližnjega in oznanjati božja beseda. Kdo bo hodil v sorsko cerkev poslušat vedno zabavljanje na časopise in na liberalne ljudi, ki prihajamo tudi v cerkev molit. Skoro slednji dan opazujemo, kako nas liberalce zaničuje, namesto da bi pasel vse svoje ovce in ne samo klerikalne backe. Očiten dokaz njegovega sovraštva do nas je g. nadučitelj Grmek v Sori in več drugih oseb. Škof Bonaventura ima pač «dobrega» in vzglednega duhovnika, ki skrbi le za dušno srečo svojih privržencev. Preljubi Brajček, ne bodi tako hudoben! Spregovoriti hočemo nekoliko tudi o prevrženem farskem apostolu Jurju Omanu, po domače Kopaču, posestniku v Sori. Pred nekaj tedni je zelo «saril» okoli kmečke bajtice Urše J. Jurij se gotovo ne drži pametno, ker je moral že tolikokrat napraviti pot na sodnijo in mnogokrat po nepotrebnem šteti svetle kronice. Pa kakor se nam zdi, ga to ni izučilo. Za vsak najmanjši pregrešek toži ta farski apostol. Raje naj bi dal denar, ki ga zatoži, za cerkvene ali Brajčeve potrebe; tudi škof bi se ne branil za svoje zavode sprejeti onih denarcev, ki jih zapravi z nespametnimi tožbami. Z mirnim srcem povemo Jurju na uho, da se mu bo še veliko slabše godilo v tem oziru, mnogokrat bo treba še globoko poseči v žep, če ne bo zanaprej miroval. Čeprav ima ob vsaki priliki ob svoji strani nedolžnega mežnarja in svojega Farjevca, se ga ne bojimo. Njemu kakor tudi njegovim pomagačem povemo kar naravnost, da poberete raje šila in kopita, če ne bodete odnehali z vašim «kšestom», ker Sora vas je sita. Pač bi bilo bolj pametno od njega, da bi ostal pri svoji materi, če jo še imaš in ne bi vedno stegal svojega predolgega jezika. Ne mine noben dan, da ne bi o njem slišali kake govovice. Njegov sosed Rozina mu je zelo podoben. Tudi on je moral že veliko denarja po nepotrebnem zapraviti; v zadnjem času je nekoliko bolj miren, ker uvidi kako slabo se njegovemu prijatelju Jurju godi. Jurij in Rozina zahvalita lahko Boga, da imata dobre in usmiljene podpornike, ki jima pomagajo v zadregi, zato se ne bojita nobene tožbe. Jurij hoče nadalje pokupiti vse hiše, male in velike; vendar dosedaj ni še nobena njegova. Jurju svetujemo resno, naj ne polni tako silno žepov advokatov in naj enkrat že miruje. Kakor se posojuje, tako se vračuje, pravi namreč pregovor.

Podhomaki.

«Kaj pa govoriš. Jaz te ne razumem. Flora in Loti — Loti, kaj si rekel!»

«Da, da, Flora in Loti sta tudi ujeli —»

Emanuel se je prijel za čelo in se naslonil na zid. Ko mu je posvetil Pepo v obraz, bil je blede, kakor vosek in skoro se ga je prestrašil.

«No, tako hudo se vendar ni. Idi, Emanuel, da jih rešiva, ker zadnji čas je, ako hočeš, dobiti nevesto še neoskrunjeno.» Emanuel se je nasmehnil in zamrmral:

«Slutil sem, da se je zgodilo nekaj takega, in vidim, da je moja slutnja opravičena. O Bog! Loti v rokah tega zapeljivca, in Flora tudi...»

«Da, tudi, in ta je že morala podariti svojo nedolžnost njemu.»

«Uboga Flora!» je glasno vzkliknil Emanuel in obstal. Divje so mu hropele prsi in glas, ki je prihajal iz njih, ni bil podoben človeškemu.

«Saba, tako gotovo, kakor stojim sedaj v tem greha in prešestva polnem rovu, operem s tvojo krvjo čast, ki si jo oropal našemu rodu!»

«Da, prav govoriš, Emanuel! V prešestva polni hiši bivata sedaj Flora in Loti. Saj ta ženski samostan itak ni družega, kakor harem sultana Sabata. In veruj mi, Emanuel, da niti Loti ni varna pred njim, dasiravno gotovo zna, da je njen oče.»

«Ne, tega ne! Raje jo umorim sam, kot prepuštam njemu to nedolžno revo, da bi izlil vanjo svojo zivalsko kri.» Stikal je pesti in hropel kakor besen.

«Pepo! Rešiti morava na vsak način Floro in Loti, ako tudi podleževa midva, samo da se maščujeva nad njim. Sveta je ta najina dolžnost, ako je sploh kaka stvar na svetu sveta.»

«Da, da, Emanuel. Najina dolžnost je, da ju rešiva; gotovo že tesko in z obupom pričakujeta rešitve. Naj velja, kar hoče, rešeni morata biti. A jaz se mu sedaj tudi ne udam tako zlepa, naj pride devet Sabatov in sam ta prokleti Sivec, katerega lobanja bo še gotovo padla pod najino roko.»

Nekaj časa sta zopet molče stopala dalje, potem pa je zopet vzdihnil Emanuel:

«O, ubogi moj oče!»

«Da, ubogi Viktor, kaka žalost mora vladati v njegovem srcu. Vse je izgubil! Toda Emanuel! Kaj storiva, ko prideva v samostan, saj vendar popolnoma nič ne veva, kje da sta zaprti in samostan je nama tudi neznan?»

«Meni se dozdeva, Pepo, da naju ta pot ne vodi k rešitvi!»

«Tudi meni ni nič kaj prijetno laziti po tom rovu, ki mi je toliko znan, kot deveta dežela. A v samostan pelje, to sem gotov.»

«Ako prideva srečno v samostan, potem morava pač na vsak način izvedeti zlepa ali s silo, kje da sta.»

«Proketo, težave bodo težave in pazno bodeva morala delati, ako ju hočeva rešiti.»

«To je gotovo, ali rešiti ju morava in naj bodeva v zakletem gradu!»

«Toda vedno skupaj, jaz te ne pustim več od sebe, kakor takrat v volčji jami. Prokleta izdajca.»

«Da, kdo bi si mislil, da tiči v Gjuretu toliko nepostenja. Ah, niti spomniti se ne smem na oni dan. Tako veseli smo bili vsi in moj oče tako srečen in potem se je zgodilo vse tako nepričakovano. Veruj, Pepo, da sta bili gotovo ravno isto noč odpeljani Flora in Loti iz gradu, ker takrat smo mu dali priložnost sami. A seveda vsega je kriv Gjure, ta prokleti ničvrednež.»

«Morda mu še poplačam, ker ga takrat nisem do smrti.»

«Ubožici, Flora in Loti, koliko trpita radi tega psa, ki ni vreden, da bi ga vrgel krokarjem.»

Rov se je jel vedno ožiti in kmalu sta stopila v neki podzemeljski hodnik, a nista zapazila, da se je v istem trenutju, ko sta stopila v hodnik, zamajala in izginila tam v temi črna postava. Dolgo sta hodila tiho in iskala izhoda, slednjič sta vendar zapazila priprta vrata. Odprla sta in stopala po stopnicah v samostan. Na veliko začudenje sta zagledala, da je še po celem samostanu luč.

«Kaj to pomeni? Okoli polnoči že mora biti, a v samostanu še vse razsvetljeno,» je zamrmral Emanuel in obstal poleg Pepota na vrhu stopnic.

«Menim, da dobrega nič. Duhoji menda ne molijo, torej so živa bitja, ki se čujejo. Počakajva nekoliko, da pogasnejo luč.»

Dalje prib.

Z Gorenjskega. Na povabilo župana dr. Vilfana se je zbralo v pondeljek popoldne v Kunsteljnovem salonu v Radovljici okoli 30 sadjarjev iz okraja, da se dogovore, kako ustanoviti društvo za razpečevanje sadja. Sklicatelj je v svojem nagovoru povdarjal važnost takega društva za okraj, katerega je v daljšem govoru tudi priporočal g. Fajdiga iz Radovljice, ki je sprožil to misel in g. učitelj Sega. G. kaplan Capuder iz Gorij je dokazoval, da se mora društvo opreti na Kmetijsko družbo ali na Zadržno zvezo, od koder bo dobivala pomoč. Ustanoviti bo treba več drevesnic, da bo mogoče zadostiti zahtevam in potrebam. Posebno bo gledati na vrste, katere se bodo dobivale iz teh drevesnic, da bo kupec lahko dobil zadostne množine sadja ene vrste. Priporočal je tudi, napraviti mostarne, da bo društvo lahko neopornost sadje predelalo v most, da dobe ljudje dobro, zdravo in ceno pijačo, ki bo izpodrivala posebno zganje. Ko se je potreba društva enoglasno sprejela, volil se je pripravljajni odbor, ki bo v 2 tednih sestavil pravila, jih predložil vladi in sklical nov občni zbor. V začasni odbor so voljeni: Župan dr. Vilfan, učitelj Sega, župnik Trpin in posestnik Fajdiga, Želeti je, da se nov zbor skliče v nedeljo, da se morejo istega udeležiti kmetje in posestniki iz okraja, kateri se zanimajo za društvo. Želiti pa je še bolj, da se v stalni odbor volijo moztje, ki hočejo delati in ki uživajo splošno zaupanje. Društvo je potrebno in ima bodočnost, ako bo isto v pravih rokah.

Iz Železnikov. V našem trgu živi župnik Korbič, ki je prava pijavka ljudstva. Zal, da se ga na prvi pogled ne spozna in da naše ljudstvo vsakemu duhovniku zaupa vse tudi potem se, ko je spoznalo njegove slabe lastnosti. Kdaj vendar bode že naš narod spoznal, da duhovnik kot človek in pa kot božji namestnik ni eno in isto! Toda k stvari! Ako prideš v župnišče, se župnik hoče stopiti same prijaznosti, ako namreč prineseš denar, drugače pa je sirov, da prekosi v tem vsakega hlapca, predvsem ako se mu drzneš kaj oprekat. — Kako pa izpolnjuje Kristusov rek: «Blagor usmiljenim...» naj vam zadošča naslednji slučaj. Pred tednom je vsled ponesrečenja umrl krepki mož, zapustivši vdovo s petimi otroci v bedi. Navada je, da se plača pogreb potem, ko ga je duhovnik že opravil, toraj «zaslužil». Ko pa je hčerka ponesrečenega šla dan pred pogrebom še nekaj v župnišče, je začel kričati župnik nad njo, zakaj da ne pride se pogreba plačat. Seveda je otrok sel jokaje po denar in ubogi župnik je tako dobil od bogate rodbine denar, se predno ga je zaslužil. — Čudno se nam zdi, da je postal g. Korbič sedaj naenkrat tak prijatelj županov, ko ga je včasih vendar doledno imenoval samo «jerhovna», mu prepovedal nositi «nebo», in ko se saj vendar mora še spominjati, da je jerhovna že tako tolkla pred njim po mizi, da so odskakovali kozarci. Pri tej priliki mu je jerhovna tudi rekla nekako takole: «Iz Vavte vasi so vas spodili, iz Javor ste pa morali ponoči iti.» Res zelo radi so morali imeti g. Korbiča. Za občinsko naklado na pivo in zganje je g. Korbič takoj kot prvi podpisal. Ako bi bil on to naredil radi tega, da se omeji zganjepitje, bi bilo seveda to samo hvalevredno, toda on je naredil to samo po načelu «kaj meni mari, če trpi ljudstvo vsled naklade, saj jaz ga bodem ravno tako še pil nemoten «necodačenega». Ljudstvo pa naj sodi, če nismo povedali gole resnice!

Umetnost in književnost

□□□□

Kratek pregled slovenskega slovstva.

Spisal I. Zagorski.

Velik vpliv na narodovo literaturo imajo okoliščine, ki obdajajo ta narod. Slovenski narod prebiva na poljanah, v gozdih in na horizontu vidi morje. Morje je vplivalo nanj in svoje čuvstvo je izrazil v «Lepi Vidi». Ljudstvo živi v prosti naravi in je priprosto, nagnjeno k misticizmu. Navezano je zelo na cerkev. Vsled njegove domišljije so nastale lepe narodne bajke in pesmi. Kot junaka si je postavilo kralja Matjaža, ki živi opevan v narodnih pesmih.

Dolgo je bil slovenski narod brez literature. Toda nastalo je na Nemškem krepko gibanje — reformacija, ki se je zanesla tudi k nam. Nositelji teh novih idej so se izobrazili v šoli humanizma. Nastopil je Primož Trubar (1508 — 1588), ki je ustanovil slovensko literaturo. Trubarju, ki je prestavljal svetopisemske knjige, se je pridružil Dalmatin, poln delavnosti, in je prestavil celo sv. pismo v slovenščino. Mlado literaturo je pa vrlo podpiral Adam Bohorič, učen slovničar slovenskega in drugih slovanskih jezikov.

Ti proizvodi so bili nazadnje prepovedani. Nastopil je protireformator Tomaž Hren in sezigale so se protestantske slovenske knjige na javnih prostorih. Hren, ki je uvidel, kako težko dobi od ljudstva slovenskih knjig, se ni bojeval samo s silo, ampak je poskusil tudi s katoliškimi slovenskimi spisi. Ravnal se je večinoma po jeziku Dalmatina.

Toda njegovi potomci niso delali po njegovem vzgledu, ampak so opustili literaturo. 1735 — 1801 opazujejo očeta Marka Pohlina, ki je izdal precej

spisov, med njimi tudi besednjak in slovnico. Po njegovem vplivanju so bile izdane «Pisanice» (1779 — 1781).

Nov pojav na slovenskem slovstvenem polju je bil prvi naš pesnik Valentin Vodnik (1758 — 1819). Sel je iz temne celice samostana med narod in se je sprijaznil z baronom Cojzom. Tretji delavec na slovenskem literarnem polju je bil Anton Linhart, rojen v Radovljici (1756 — 1795). Dočim je Vodnik pisal največ v poeziji, je predelal Linhart iz nemščine dve drami za slovenski oder. Igrati sta se uprizorili, in tako je položil Linhart temelj slovenski drami in slovenskemu odru. Cojz pa je bil njihov mecen in svetovalec in je nabiral narodne pesmi. Središče vsega delovanja je bila Cojzova hiša. Izdali so: Koledar, časopis za preprosto ljudstvo in mnoge solske knjige za nižje razrede, katere je spisal Valentin Vodnik.

Iz šole teh mož je prišel Kopitar. Zbral je okoli sebe izobražence s Kranjskega, Štajerskega, in Koroskega, izdal je slovnico (1808). Bil je zelo učen slavist, toda žalibog ne navdušen narodnjak.

V začetku l. 1830. je bila za slovensko literaturo odločilna kopica mož, ki je izdajala «Kranjsko Čebelico». Nekak duševni njihov voditelj je bil Matija Čop (1797 — 1835), učenec nemške filozofije in estetične laske umetnosti.

Njemu se je pridružil Andrej Smole, zelo idealen človek, ki se je posvetil nabiranju narodnih pesmi. Ta in vsi drugi, kakor: Kastelic, Potočnik, Cigler i. dr. so bili kakor za ozadje veliki zvezdi našega naroda — Prešerna (1800 — 1849). Iz dna njegove čuteče, nežne duše je prihajala poezija. Prešeren je bil lirik in epik. Lirika izraža subjektivna čuvstva, misli in dušno razpoloženost pesnikovo. Epika pa pripoveduje in riše vnanje dogodke. Največ je pesnil Prešeren od l. 1830. do 1835. Težišče njegove poezije je v liriki. Podoben je Petrarki. Kakor oni svoji Lavri, tako zapoje Prešeren svoji Juliji. L. 1833 zadonijo iz njegove lire gazele, leto pozneje pa sonetni venec, v kratkem so se združili vsi erotični njegovi akordi v združeno simfonijo. Nato je spesnil svoj krasni «Krst pri Savici». Med tem je bila prepovedana po Kopitarjevem prizadevanju «Kranjska Čebelica». Stari filistri so začeli smesiti Prešerna, češ, da naj dela bolj praktične verzice, ne pa svojih pohujšljivih in revolucionarnih. Umrl je ta pesnik — genij l. 1849. v Kranju. Konec prih.

Založnik L. Schwentner v Ljubljani nam poroča, da je Kettejeve poezije razprodal in pripravil drugo pomnoženo in ilustrirano izdajo, ki ima iziti čimprej. Knjigo je zopet uredil A. Askerc, ki je napisal tudi obširno življenjepismo in književno kritično črtico, ilustracije je izvršil slovenski umetnik M. Gašpari; poleg ilustracije je pridejan tudi portret, fotografski posnetek Ketteja na mrtvaškem odru in faksimile rokopisa nekega njegovega soneta. Ze to, da so bile Kettejeve poezije razprodane tekem par let, ter da se je vsled vednega povpraševanja po njih založnik odločil se za eno izdajo; nam priča zadostno, da je slovenski narod porazumel, kaj pomeni Kette v naši književnosti. Imena: Kette, Askerc in Gaspari so nam prvak, da se imamo zopet nadejati knjige, lepe v vsakem oziru; tembolj, ker nam dosedanje Schwentnerjeve publikacije jamčijo za to, da je oskrbel tudi tej knjigi kar najelegantnejšo zunanjo obliko. Več o njej izpregovorimo, kadar izide in se nam dopolnje v oceno.

Slovenski posojilničar. Drugi popravljeni in pomnoženi natisj «Navoda o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic». Spisal in založil Ivan Lapajne v Krškem. Knjiga obsega 213 strani in ima spredaj sliko Mihaela Vošnjaka, ki mu je posvečena knjiga o priliki njegove sedemdesetletnice kot prezastlužnemu slovenskemu posojilničarju. V uvodu seznanja pisatelj častite bralce te knjige z življenjem in delovanjem Mihaela Vošnjaka. Dandanes, ko imamo domalega v vsaki večji vasi prekoristne posojilnice in hranilnice, ko se v vedno večji meri snujejo nove posojilnice, bo izišla knjiga izkušenega in znanega pisatelja posojilničarja vsakemu prav dobro služila. Ne le, da je v knjigi natančno očitano, kakšno bodi delovanje naših posojilnic, v njej najdemo tudi najvažnejše zakone za posojilnice in navodila, kako snovati te za našega kmeta važne zavode.

Bohinj. Izdalo društvo za privabitev tujcev v Bohinjski Bistrici. Str. 22. Cena 30 v. — Brošurica ima tole vsebino: Spodnja bistriška dolina, Gornja dolina. — Srednja vas. — Hoteli pri Bohinjskem jezeru in na Bohinjski Bistrici. — Gostilna na Boh. Bistrici. — Privatna stanovanja na Boh. Bistrici. — Gostilne po okolici. — Privatna stanovanja po okolici. — Izleti in ture iz Boh. Bistrice. — Gorski vodniki. — Inserati. — Brošurici je pridejan majhen zemljevid, ki nam kaže Bohinj in okolico; krase je tele podobe: Bohinjsko jezero s cerkvico sv. Janeza (na naslovni strani), Bohinjska Bistrica, Srednja vas, Slap Savice, Koprivnik (na zadnji strani). Knjižica bo dobro služila v orientacijo domačim in tujim letoviščnikom in turistom. Nekaj pa moramo tukaj omeniti. Ako so na pridejanem zemljevidu imena pisana v slovenskem in nemškem jeziku, naj že bo; nikakor pa nam ne gre v glavo, da se dela reklama za turistovski hotel pri sv. Janezu z nemškimi inseratom.

Prodsednikom Najvišjega sodnega in kasačjskega dvora je imenovan dr. Ruber, ki je bil že dvakrat pravosodni minister.

Srbski patrijarh Branković, poglavar srbsko-pravoslavne cerkve na Avstro-Ogrskem, je minuli torek umrl v Sremskih Karlovcih. Vodil je to cerkev 17 let.

Na Francoakem so sedaj izpopolnili zrakoplov v toliko, da ga morejo voditi na vse strani, dočim se to poprej ni dalo. Prvi takšen zrakoplov se je dvignil v zrak 14. julija in se imenuje «Patrie». Iznajdba je velikega pomena za vojsko in za promet.

V Milanu so se vršila v nekem sirotišču sester Marijine tolažbe, katero je vodila neka redovnica Marija Fumagalli in duhovnik don Rivo, velika hudodelstva. Sodnijska preiskava je dognala, da je don Rivo oskrnil skoro vsa dakletca v sirotišču. Tudi več policijskih uradnikov je zapletenih v to zadevo. Redovnica Fumagalli je imela zvezo z visjimi cerkvenimi dostojanstveniki in je dobila tudi od več škofov priznalna pisma za svoje «delovanje», dasi je imela že v Rimu opraviti s sodnijo. — V torek je bil v Milanu velik ljudski shod, kateri se je najostreje izrekel proti vsem duhovnim zavodom in so se vršile pozneje po mestu velike protiduhovniške demonstracije.

Godovi prihodnjega tedna:

4. Dominik, Domogoj, Ljubočica; 4. Marija, Tisoslav, Dobrina; 6. Sprem. Jezusa n. g., Dobrovit, Vlastica; 7. Kajetan, Vidojka; 8. Cirijak, Godeslav; 9. Roman, Ljubisna, Ratibor; 10. Lovrenc, Ozrin, Jurica.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden:
10. v Železnikih, Kamni gorici, v Dobu.

Novičar. □□□□

□□□□

Na noge! Posetimo jutri v nedeljo vrle Škofjeločane ter jim vrnimo že večkratni obisk. Več v dopisu na tretji strani.

Novi most črez Savo v Kranju se — kakor čujemo iz verodostojnega vira — razpiše v par tednih. S tem se to poreče vprašanje približuje svojemu uredničenju.

Meščanska godba v Kranju. Minulo nedeljo se je ob prav sramotni udeležbi vršil občni zbor meščanske godbe, na katerem se je prav po zasluženju bičala malomarnost in neredno obiskovanje vaj od strani godcev. Sklenilo se je do prihodnjega občnega zbora, ko se bo volil novi odbor, počakati in ne najeti novega kapelnika. Med tem časom se tudi ne bo pobirala mesečina od podpornih članov.

Vozni red na novi tržiški železnici bode naslednji: Iz Trziča bo vozil ob 5:30 zjutraj in ob 9:20 dopoldne, ob treh in ob sedmih popoldne; iz Kranja pa ob osmih zjutraj, 12:35 opoldne, ob 4:50 popoldne ter 8:30 zvečer.

Letošnjim bivšim osmošolcem kranjske gimnazije v čast! Ideja o ljudski izobrazbi, smisel za drobno narodno delo, vse to si je osvojilo že široke kroge izobražencev. Posebno je dobilo prepiranje, da tudi srednješolci lahko mnogo stori za ljudsko izobrazbo, pri prizadevanju narodnradikalnega dijaštva trdnih tal. Zelo hvaležna je naloga, ki si jo je postavil velik del slovenskega srednješolskega dijaštva: ustanovljati po dokončanih gimnazijskih studijah na slovenskem Koroskem ljudske knjižnice, pridno prirejati običajne veselice. Ze vlani so ustanovili ljubljanski abiturijenti dve knjižnici na Koroskem. Letos so pa isto storili bivši kranjski osmoškolci. Dne 21. m. je poletelo 17 mladeničev gor v spodnji Rož v Smarjeto. Od drugih krajev Koroske se je zbralo kakih 20 visokošolcev, gimnazijcev in učiteljskihnikov. Program: ljudska veselica z igro: Zamujen vlak; otvoritev knjižnice. Igro jim je skrbno okrajno glavarstvo prepovedalo: češ, da razgraja v omenjenem kraju škrlatinka. Res je razgrajala. Otroci so smeli 22. m. m. že iti v šolo. Njim se je pa prepovedala veselica za 21. m. m. Kako skrbel! A kljub temu se je knjižnica otvorila v veliko veselje ondotnega prebivalstva. Knjižnica je zelo skrbno zbrana: najboljša poljudna dela slovenska in skoro ves Sienkiewicz. Tudi za mladino se je poskrbelo. Naj bi našli obilo posnemovalcev! Na zdar!

Angleški časniki prinašajo poročila angleških časnikarjev, ki so bili meseca junija na Kranjskem. V teh poročilih se jako laskavo izražajo o vsem, kar so videli in slišali na Kranjskem. The-West Middlesex Advertiser and Chelsea Mail piše: «Potovali smo od Trsta po novi državni alpski železniški progi, ki je priča čudapolne inženerske spretnosti. Ta progpa pa je tudi velike važnosti za srednjeevropski promet, zakaj ona jako skrajša daljavo od Severnega morja do Adrije. Iz Trsta smo dospeli v 3 urah na Bohinjsko Bistrico v lepo naprednoji Kranjski, deželi jezer, slapov, krasnih podzemskih jam, lepih planin, ki nudijo potniku pri-

zore, ki jih niti Svica ne prikosi, dasi morajo v Svici letoviščarji plačevati visoke zdravstvene takse. A Kranjska ne zasluži hvale edino radi svojih prirodnih krasot. Njeno slovensko prebivalstvo je bilo in dobro srčno; pozdravljalo nas je povsod z vso pozornostjo in največjo radostjo, ki pa ni bila umetna, ampak resnična in nad vse odkritosrčna. Dospevši v Bohinj, smo se odpeljali v Hotel «Sv. Janez», ki stoji ob lepem romantičnem bohinjskem jezeru. — Po polurni vožnji smo dospeli z Bohinjske Bistrice na Bled, kjer smo videli zopet drugo čarobno jezero, ki nas je spominjalo jezera Lago di Como, a ima vrhutega mnogo večji horizont, katerega obrobijo veličastne Karavanke. Sredi jezera pa je romantičen otoček, znan po stolpu, v katerem je zvonec, ki uresniči vsako željo, ki jo človek ima ob času, ko pozvoni. V hotelu «Louisenbad» smo prebili radostno noč ter sklenili mnogo prijateljstva. Tu smo imeli priliko slišati enega najfinjših zborov Evrope, «Glasbeno Matice» iz Ljubljane, ki šteje do 150 vro izvežbanih glasov. Pod vodstvom koncertnega mojstra M. Hubada so nam zapeli sladke slovenske napeve in narodne pesmi s tako dovršenostjo in milobo, ki je vredna največje pohvale.

«Sokol» v Škofji Loki. I. redni občni zbor telovadnega društva «Sokol» v Škofji Loki se je vršil v nedeljo, dne 28. julija t. l. ob 8. uri zvečer ob udeležbi 41 članov «Sokola» v Škofji Loki, treh članov «Sokola» iz Kranja, 1 iz Tržiča in 1 iz Prage. Namestnik predsednika pripravljalnega odbora g. Avgust Nadilo pozdravi vse navzoče, posebno pa člane društev iz Kranja, Tržiča in Prage ter preide k prvi točki dnevnega reda, namreč k volitvi starosta, namestnika in ostalega odbora. Brat O. Dev se prijavi za besedo in predlaga za starosta brata dr. Zakrajška in za njegovega namestnika br. Franca Dolenca. Brat predsednik da predlog na glasovanje in po kratkem premoru sta bila izvoljena že imenovana brata z vsklikom za starosta in njegovega namestnika. Br. Jamar predlaga za odbornike naslednje brate: Tavčarja, Dolinarja, Benedika, Blaznika, Šubica, Karlina in Gruntnarja, kateri so bili izvoljeni soglasno; za namestnika pa br. Smoleta in Kalana, za računsko pregledovalce po brate L. Hafnerja, Fr. Komana in Zahrastnika. Ker pa brat F. Komana ne sprejme tega mesta, predlaga br. Jamar namesto njega brata Lavriča, kateri sprejme ponujeno mu mesto. Tudi ti bratje so bili izvoljeni enoglasno. Nato preide predsednik k drugi točki dnevnega reda, k določitvi pristopnine in mesečnih prispevkov. Brat Peharc se prijavi za besedo in poroča, koliko pristopnine in mesečnih prispevkov se pobira pri drugih društvih. Nato predlaga sledeče: pristopnina 1 K, mesečni prispevek pa: podporni člani 1 K, telovadci 40 vin; vsak ustanovni član pa naj plača tekom 5 let v petih obrokih 100 K. Sprejeto. Predsednik preide k zadnji točki dnevnega reda, namreč k slučajnostim. Brat Peharc poroča o telovadbi ter pripomni, da naj se izvoli načelnik. Br. Jamar predlaga načelnikom br. Višnarja, kateri sprejme izvolitev in se izvoli z vsklikom. Konečno se oglasi za besedo se br. Blaznik (fotograf) ter predlaga, naj bi se odbor obrnil do slavne Narodne čitalnice, da bi vsi člani «Sokola» dobivali od čitalnice brezplačno liste in knjige na posojevanje. Sprejeto. Brat Peharc prosi vse navzoče, naj bi darovali kak prispevek za «Sokola» ter pri tem nabere 34 K 63 v. Obenem pa pristopita k društvu kot ustanovna člana brata Karol Stare in Franc Dolenc, ki med «Nazdar» in «Živio» kličeta takoj plačata po 100 K. Ker se nihče več ne priglasi k besedi, zaključil predsednik ta prvi krasno uspeli občni zbor. Novoustanovljenemu «Sokolu» pa kličemo: Le tako naprej po začrtani poti! Nazdar!

Utonila je v Medvodah pri kopanju 42-letna gospa z Dunaja pred očmi svoje matere. Ponesrečenka je svakinja evidenčnega nadgeometra g. Königa.

Oklic. Podpisani pozivlja v imenu krajevnega odbora, da se blagovito javiti vsak(a) udeležnik(ca) glavne skupščine «Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev» v Radovljici radi prenočišča in skupnega obeda podpisanimu do 15. avgusta t. l. — Krajevne razmere zahtevajo to. Iv. Šega.

Blejski grad — deželna last. Kakor se poroča «Edinosti», utegne dežela Kranjska v kratkem kupiti Blejski grad, ki je naprodaj za 1.200.000 kron. Posebna deželna komisija je nedavno ogledala grad. Obširno zemljišče, ki spada h grajski posesti, se bo menda parceliralo in prodalo, jezero in grad pa ostaneta javna. Gospodarska poslopja se utegnejo porabiti za gorenjsko kmetijsko šolo. Zadnje besedo v tej zadevi ima seveda deželni zbor.

Častnik rešil življenje. V nedeljo dopoldne je v blejskem jezeru kadeta Napoleona Mülliga prijel med kopanjem krč, da je izginil pod vodo. Nadporočnik Artur Halla de Szent Demeter je skočil za njim in ga rešil gotove smrti. Mladenič je bil že v nezavesti. Rešitelju so vseprek čestitali, med drugimi tudi podmaršal grof Beck.

Odlikovanje. Upokojeni preddelavec Matevž Kokalj pri kranjski stavbni družbi na Jesenicah je dobil od cesarja srebrni zaslužni križec s krono.

Akad. ferijalno društvo «Pronveta» priredi v nedeljo 4. avg. v Jesenicah ob 1/2 11. dopold. in

v Kranjski gori ob 4 popold. javno ljudsko predavanje «o ljudskih knjižnicah». K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Planincem, izletnikom k Peričniku in v Vrata k Aljaševemu domu se naznanja, da je društvo za privabitev tujcev za Dovje in Mojstrano napravilo nad Mojstrano ob Črni gori novo, lepo, ravno, senčno stezo ob triglavski Bistrici in pri Peričniku brv čez Bistrico. Nova pot je zaznamovana s kažipotmi in se vsem planincem in izletnikom radi lepega, romantičnega razgleda na gorovje ob slapu Peričnika priporoča.

Ustanovljenje brzojavne službe v kraju Sveti Janez pri Bohinjskem jezeru. Dne 23. julija t. l. se je uveljavila v kraju Sv. Janez pri Bohinjskem jezeru, politični okraj Radovljica, brzojavna služba z omejenim dnevnim službenim časom.

Na mrtvačnem odru leži objokovana od njenih roditeljev, in preklinjana od njenih rediteljev, kranjskogorska klerikalna mlekarica. Umrla je, ker je bila od rojstva bolehnata, od rediteljev slabo hranjena dete. Pogreb se vrši v najkrajšem času ob klavni udeležbi. Maše zausnice bodo plačevali člani predsedniku. Testament je še neznan, a zapečaten je z debelim pečatom «deficit».

Otvoritev kočne na Poreznu. Dne 11. avgusta t. l. se slavnostno odpravi planinska kočna na Poreznu (1631 m.), katero je zgradila in opravila Cerkljanska podružnica Slovenskega planinskega društva. Izletniki se zberajo v nedeljo dne 11. avgusta do 8. ure zjutraj v Cerknem in v Podbrdu (prva železniška postaja onkraj Boh. Bistrice) ob 11. ali 12. uri dopoldne je slovesna otvoritev kočne, ki stoji vrh Porezna, nakar se vrši prosta planinska zabava s petjem in godbo. Koča je preskrbljena z jedili in pijačo. Po povratku iz Porezna se vrši v Cerknem planinska veselica. Izletniki, pridejo lahko tudi prejšnji dan v Podbrdo, kjer lahko prenočijo. Komur ne dostaja časa se vdeležiti planinske veselice v Cerknem, se lahko vrne z Porezna na vlak v Podbrdo. Osrednje društvo Slov. planin. društ. priredi k tej slavnosti iz Ljubljane oficijelen društveni izlet. Odhod iz Ljubljane v nedeljo zjutraj ob 5 uri, povrat v Ljubljano v nedeljo z večernim vlakom. Pot na Porezen (3 ure) je zelo složna, razgled raz Porezna je krasen in razsežen. Nadejamo se številne vdeležbe.

Otrok utonil. V nedeljo je pustila posestnikova žena Mina Pezdarnik na Dovjem svojega 18-mesečnega sina Jožefa brez nadzorstva. Otrok je šel iz hiše, padel v bližnji občinski vodnjak in utonil.

Konj ga je ubil. Janez Naraks, hlapec pri Francetu Mravljagu v Jesenicah je dne 29. m. m. zvečer zajahal precej ognjevitoga konja svojega gospodarja. Na potu med jahanjem je srečal iz tukajšnje prisilne delavnice izpuščenega Miho Kohlmeignerja iz Kirchdorfa na Zgor. Avstrijskem. Slednji je videl, kako konj sem in tja skače, to mu je bilo toliko všeč, da je konja od zadaj vščipnil. V tem trenutku ga je pa konj s tako silo v trebuh brcnil, da se je Kohlmeigner nezavesten zgrudil in po preteku četrte ure umrl. Truplo se je preneslo v mrtvašnico na Jesenice.

Brata je ustrelil po nesreči petosolec Janko Rohrman, sin znanega odličnega veletržca v Ljubljani, gosp. Rohrmann. Brat Viktor, uradnik «Ljublj. kred. banke», je že umrl. Pogreb se je vršil v nedeljo ob velikanski udeležbi občinstva ljubljanskega.

Legar je zelo razširjen po ljubljanskih bolnišnicah. V vojaški bolnišnici leži po poročilu «Sl. N.» 60 obolelih vojakov. Legar so dobili vojaki v Poštojni radi slabe odtočne pitne vode.

Tovariši abiturijenti! Dne 20., 21. in 22. avgusta se vrši jugoslovanski abiturijentski sestanek v Dubrovniku. Glavna svrha sestanka je medsebojno spoznavanje in informiranje. Poučiti se hočemo v moralnem in materialnem stanju jugoslovanskega dijštva. Sestanek je torej izključno dijaški in informativen, ne oziraje se na politično naziranje. Kajti le, ako se res in temeljito spoznamo, ako proučimo prilike in neprilike naših tovaršev, moremo nastopati skupno, moremo na realni podlagi gojiti jugoslovansko vzajemnost. Da nam pa je edinstvo za naš obstanek neobhodno potrebno napram vedno prodirajočim tujcem, ve vsakdo. Program sestanka v kratkih potezah je: 1. O jugoslovanski ideji. 2. O kulturnih težnjah Hrvata, Srba, Bolgara, tovaršev iz Bosne in Hercegovine, ter Slovencev. 3. Stanje jugoslovanskega dijštva. 4. Naše bodoče delovanje v narodu. Ker se bo poleg drugih ugodnosti skrbelo, da se dobi znižana vožnja, zato se pričakuje, da se čim večje število tovaršev udeleži. Lahko se udeleže tudi tovarši visokošolci in srednješolci. Stroški ter vožnja iz Reke ter nazaj so proračunjeni na približno 60 K. Iz Ljubljane se bo odpotovalo 18. avg. na Reko. V Dubrovniku in v Reki se priredi koncert, kamor dospejo tudi bratje Hrvati. Udeležba je proračunjena na nad 600 oseb. Natančnejše informacije se objavijo v časnikih. Priglasje sprejema F. Kosir, abiturijent, Ljubljana, Gradišče, 4. II.

Previdnost pri stavljenih kozah! Nikoli se ne more materam dovolj dopovedati, naj bodo previdne, kadar imajo otroci sveže stavljenе kozе, da ne preušaajo gnojne tekočine iz koz na ranjene, krastave dele telesa ali v oči. Otroci, ki imajo sveže stavljenе kozе se ne smejo skupno kopati z drugimi otroci. Od leta 1880 do 1903 je dokazanih

140 slučajev, ko se je zaneslo gnojenje iz koz na druge otroke, ki so imeli kraste ali izpušcanje. Pet otrok je celo umrlo. Otrokom, ki imajo kožne bolezni, pa se sploh ne smejo staviti kozе.

Avtomobil za vožnjo po mokrem in suhem. Jules Ravallier, izkušen izdelovatelj motornih voz v Parizu, je sestavil amfibičen (za po suhem in po mokrem) avtomobil, za katerega se posebno zanima francosko vojno ministrstvo. Pred kratkim so se vršile v Parizu in v reki Seine vožnje za poskušnjo z imenovanim avtomobilom, ki ima ne navadno podobo. Stroj vozi po suhem jako hitro in krene v vodo brez najmanjših priprav in izprememb; v vodi doseže hitrost 18 vozlov (francoska mera za hitrost). Voz ima podobo motornega čolna, iz katerega mole štiri kolesa. Masivna sprednja kolesa služijo na suhem kakor tudi v vodi za krmilo; zadnja kolesa mirujejo pri vožnji v vodi, po potrebi se pa tudi spravijo v tek. Avtomobil vozi direktno (neposredno) s suhega v vodo in rabi v ta namen le posevni breg ali visečo ravnino. Vožnja v njem je baje enako varna po suhem kakor v vodi. Neko poročilo pravi o tem avtomobilu: S tem amfibičkim avtomobilom se je mogoče varno peljati čez vsako reko in zaliv, popolnoma neodvisno od mostov in brodov; z njim se more prekiniti enoličnost dolgih voženj po suhem z vožnjo po rekah in jezerih. Za vojne namene bo ta avtomobil velike vrednosti; to je pripoznala tudi francoska vlada in pripravila poskuse z najraznovrstnimi tipi amfibičkim avtomobilov, ki bi bili narejeni nalašč za vojaške potrebe. V krajih, kjer je mnogo voda, se bodo izletniki sedaj lahko vozili nekaj časa po kopnem nekaj časa po vodi. Zdi se, da je rešen problem, da ima človek ob istem času jahto (ladjico) in avtomobil; mnogo si jih bo gotovo omislilo nov avtomobil namesto motornega voza, katerega je mogoče rabiti le na suhem. Tudi Amerikanci so se že poslužili nove iznajdbe in v kratkem so bodo vršile v New-Yorku poskusne vožnje z novim avtomobilom, na katerem se bo menjavala vožnja po cestah in jezerih ter rekah.

Nov vzrok za ločitev zakona je uveljavil sodni dvor v Washingtonu. Pripoznal je namreč, da je neusmiljen in da neznanosko ogreni življenje ženi tisti mož, ki je ne poljubi v pozdrav zjutraj in zvečer. Tožnica je bila gospa Troppe; po osemletnem zakonu je njen mož opustil navado, da bi jo bil kakor doslej, zjutraj in zvečer za pozdrav poljubil. Izjavila je, da ji je to ravnanje potrló srce; da ji je to ravnanje izpričalo, da je ugasnilo nagnjenje moža do nje; za nežno čutečo ženo da je nemogoče, še nadalje skupaj živeti z možem spričo take grozovitosti. Juri in sodniki so se pridružili temu mnenju in so potrdili ločitev. Sodnik je se pripomnil, da neusmiljeno ravna mož, ki preneha svoji ženi na ta način izkazovati ljubezen in ki tako zanemarja svojo dolžnost, ker kaže na ta način, da jo je jenjal ljubiti.

Pretrajiv prizor v angleškem kopališču Blackpool. Strahovit slučaj se je pripetil pred kratkim v kopališču Blackpool, kjer je utonilo mlado dekle s svojim bratom in ženinom vprico velike množice, ki je stala prestrašena ob obrežju in ni mogla prav nič pomagati. Bilo je ob času plime. Valovje se je zaganjalo z veliko močjo ob obrežje, kjer se je nabralo mnogo ljudi, da bi videli razpenjeno morje. Štirje mladi ljudje, dve dekleti in dva gospoda, so baš skušali fotografirati zanimiv prizor na morju. Ena izmed deklet je prav hotela fotografirati prihajajoč velik val, ko jo je pa že zgrabil in potegnil v globino. Njen ženin skoči takoj za njo in eno sekundo pozneje tudi brat. Plima pa je bila tako močna, da sta se takoj onesvestila in deklico je valovje potegnilo s seboj od kraja. Kmalu potem je prinesla voda trupla vseh treh k bregu ne daleč od kraja, kjer se je zgodila nesreča.

Globoko potri naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš iskrenoljubljeni oče in stari oče, gospod 134

Ivan Splihal

c. kr. finančne straže nadpaznik v p.

danes ob 10. uri dopoldne, v 81. letu svoje dobe, po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajočee, mirno v Gospodu raspal.

Pogreb dragega rajnega hode v soboto, 3. avgusta 1907 ob 8. popoldne iz hiše žalost. št. 97 na pokopališče na Vič.

Rožna dolina pri Ljubljani, dne 1. avgusta 1907.

Žalujoči ostali.

Učenca

sprejme takoj

trgovina z mešanim blagom, D. Repe, na Bledu.

Zahteva se znanje nemškega in slovenskega jezika ter toliko šolske izobrazbe, da lahko vstopi v obrtno nadaljevalno šolo.

133 3-1

Novozidana hiša št. 55

(nasproti Vehselnove gostilne v Kranju)

se prostovoljno proda.

Več se izve pri posestnici Mariji Urbanc v Kranju stev 187. 128 3-3

Loterijska srečka dne 27. julija t. l.

Gradec 27 35 20 90 27 50

Zahvala.

Slavna c. kr. priv. zavarovalna družba „Dunav“ na Dunaju podarila je gasilnemu društvu v Dupljah že dvakrat po 50 K. Za ta velikodušni dar se zgoraj imenovani družbi, zlasti pa nje glavnemu zastopniku gospodu Rud. Kokalju v Kranju najiskreneje zahvaljuje

132

ODBOR.

Naznanilo.

Lepo, suho in zračno

129--8

STANOVANJE

z lepim razgledom, tremi sobami, svetlo kuhinjo, kletjo in drvarnico se takoj odda boljši družini. — Izve se pri J. Potočniku, čevljarju, št. 171, spodaj hotela „Nova pošta“ v Kranju.

Nadalje se proda

HISA

blizu farne cerkve, za vsako stroko pripravna, z lepim vrtom. — Izve se istotam.

Mesina hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge

po 4 odstotke

brez odbitka rentnega davka

katerega plačuje hranilnica sama.

1-39

Stanje vlog K 4,287.015-98 Stanje hipotečnih posojil K 2,502.377-74

Glavni zastop v Kranju c. kr. priv. zavarovalne družbe „DUNAV“ na Dunaju

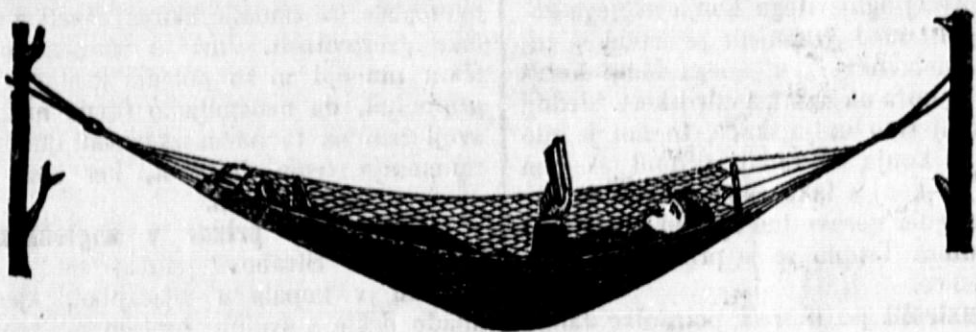
sprejme takoj dva spretna

131-3

potovalna zastopnika

proti stalni plači.

Na debelo.

Na drobno.

Nova trgovina galanterijskega, norimberškega, modnega, drobnega blaga, igrač, papirja in naspr. urarja X. Suttnerja nasl. šolskih potrebščin naspr. urarja X. Suttnerja nasl.

Anton Adamič v Kranju

priporoča svojo bogato zalogo

vsakovrstnih otroških vozilčkov od 9 K naprej, ročnih in trčnih tašk, kovčegov in korb za potovanje, nahrbtnikov in palic za hribolazce, igralnih kart, Andropogon, najboljšo sredstvo proti ispadanju las. Vsakovrstne toaletne predmete, kakor parfumi, mila, kalodent itd.

Viseče mreže. Predprane mreže za konje. 58 52-18

Kramarsko in krošnjarsko blago v obili izberi.

Največja zaloga modernih kravaf, perila, pasov, rokavio in nogavio.

Postrežba točna!

Cene nizke!

Kupujem stare zlato in srebro po najvišji dnevni cenl.

Fr. Čuden • urar

Ljubljana, Prešernove ulice nasproti franciškanskega samostana

priporoča svojo bogato tovarniško zalogo najboljših in najfinejših ur, zlatnine, srebrnine, kina-srebra in dragoc. kamnov.

Razpečavam le prve vrste blago.

Zadovoljujem se z malim dobičkom.

Na zahtevanje pošiljam cenike (s koledorjem) brezplačno in poštnine prosto.

Ispravna trgovina na vse dele sveta.

Peniki na zahtevno zastoj in poštnine prosto.

33 26-21

Kupujem stare zlato in srebro po najvišji dnevni cenl.

Havre-New-York

vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekomorske družbe

Edina najkrajša črta čez

Bazel, Pariz in Havre v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

oblast. potrjena potovalna pisarna

v Ljubljani. Dunajska cesta 18

v novi hiši „Kmetške posojilnice“, nasproti znane gostilne pri „Figovcu“. 4 26-26

Vedno se dobi v zalogi

hrastov les

in sicer deske različne debeline, furnir, remeljni in različni odpadki za mizarje. Nadalje se dobe tudi škart-plohi za svinjake ali konjske hleve in pa rezane hrastove vereje po naročilu, kupuje tudi hraste vsake vrste

I. Kunstelj

najemnik V. Majdičeve žage v Kranju.

127 3-3

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ul. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.

Pozamentarja, porte in znore, resice, krepičke in znore za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje.

Zlate in srebrne resice, čipke in znore.

Šerpe

iz svile, šipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlačke, otročje perilo in oboje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukanec za bivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igle.

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Jadriške čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovj venoi.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modrci in potrebščine za modrce.

Glave-rokavice in rokavice za uniformirance, pletenje, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, mila in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospoda in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapustnice, naprsniki in žepne rute.

Pravo Jagrovo normalno perilo, trlest-srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in polne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manžete.

Za lovec: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevanci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrtniki, ovratniki, robci.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki i. t. d., i. t. d.

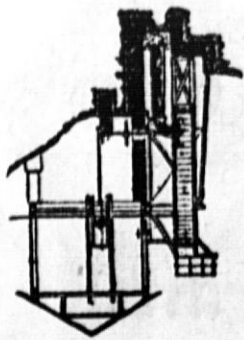
Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne!

Razpošiljam po poštном povzetju za 12 K 50 vin.

krasno, dobro in moderno opravo

katera obstoji iz sledečih predmetov:
Fina bela ali barvasta srajca št. 7. Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca. 1 ovratnik po želji. Krasna kravata. 1 par trpežnih nogavice. Močna brisalka. Izvratne naramnice. 3 dobre žepne rute vse v škafli lepo aranžirano. Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugažalo, vrnem denar nazaj.

G. Tönnies

122-6

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 123-10

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Av gust Dre lse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko podjetje.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 74-50

valjični zastori (Rollbalken).

Mavricij Smolej

urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizni 20 letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1-40 K. Žepne ure od K 1-20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarje niti izučeni niso. 17-26

Tiskarna I. Pr. Lampret

priporoča

vizitnice, zavitke i. t. d.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Sladoled

najfinejši, več vrst, vsak dan sveži se dobiva pri

E. Brandt, Kranj. 87-11

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 130-3

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Najbolje je najceneje.

Pod to znamko je spoznati prodajalne,

v katerih se prodajajo samo Singerjevi šivalni stroji

Singer Ko., akc. druž. za šivalne stroje
Kranj, glavni trg 192.

35 52-31

Zaloga olja, šivank in posameznih delov.

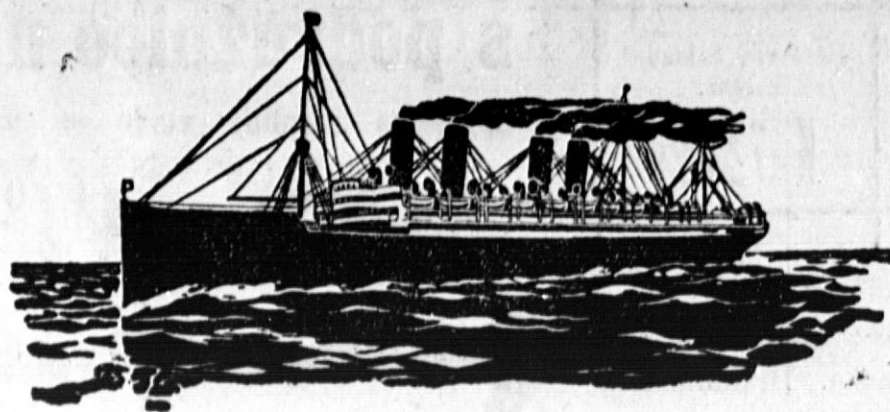
Nad 5000 filijalk po vsem svetu.

Popravila točno in ceno.

Šivalni stroji se zamenjajo.

Berite.

Pozor.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severnonemškega Lloyd“ iz Bremena v New-York

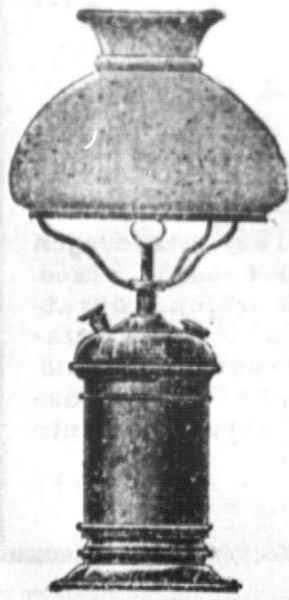
s cesarskimi brzoparniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni. Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Kolodvorskih ulicah št. 35

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. Vsa potovanja se tikajoča pejasnila točno in brezplačno. Postrežba poštena, rečna in solidna. Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorabe, Mexiko, Californija, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Galdeston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Ruba, Buenos Aires, Colomno, Singapore, v Avstralijo itd. itd. 228-38

Novo! **Acetylen-svetilke** **Novo!** **paten-**
tirane

≡ v 30. oblikah ≡
izdelane

iz močne kovine,
fino ponikljane.
Luč je krasna in
polovico cenejša
kot petrolejska.

Priporoča se go-
stilničarjem, obrt-
nikom in sploh vsa-
komur. 179 26-22

Kdor si hoče pri-
briniti celi, naj kupi

Acetylen-svetilko

Dobi se samo pri:

A. J. Ivanc-u

Ljubljana, Rožne ulice, št. 8.

Najcenejša in največja domača
eksportna tvrdka.

Raspošiljanje švicarskih ur na
vse kraje sveta!

Urar in trgovec

H. Suttner v Ljubljani

St. 502. Nikelasta anker-
remontoar-Roskopf, trpežno
kolesje, gl. 245, enaka iz
pravega srebra gl. 395,
ista z dvojnatin trsim sre-
brnim močnim pokrovom
gl. 650 in naprej.

priporoča svojo izborno zalogo najfi-
nejših natančnih švicarskih ur, kakor
najbolj slovečih znamk Šafhausen, O-
mega, Roskopf, Urania i. t. d.
Zlatnine in srebrnine, kakor nakras-
ki, verižice, uhani, prstani, obeski
i. t. d. najfinejšega izdelka po najnižjih
cenah. — Dokaz, da je moje blago
zares fino in ceno, je to, da ga raz-
pošiljam po celem svetu in imam od-
jemalce tudi urarje in zlatarje glav-
nih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik,
kateri se pošlje zastoj in poštine
prosto.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

St. 505. Prava srebrna cilin-
der-remontoar, trpežno ko-
lesje in močni pokrovi, gl.
485, ista z dobrim anker-
kolesjem gl. 595 in naprej.

6-31

Ljubljana (Kotizej) R. Lang Marije Terezije cesta

19 126-6 Zalagatelj društva

c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga po-
hištva vsake vrste
v vseh cenah. Ogla-
dala, slike v vseh
velikostih.

Popolna oprava za
vile. Specialiteta:
Gostilniški stoli.

Modrool iz žilna-
tega omrežja, afri-
čanske trave ali
žime, prve vrste
vedno v zalogi.

Za spalno sobo od
180 gl. naprej.
Divan z okraski.

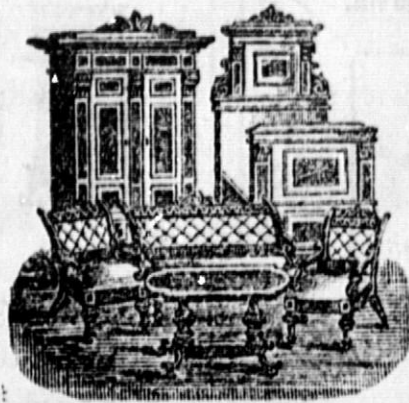
Oprave za jedilne
sobe, salone, pred-
sobe, celo garniture.

Specialiteta v no-
vestnih balah. Ve-
liki prostori, pri-
tično in v I. nad-
stropju.

Za sobo; postelja,
nočna omarica, o-
mivalna miza, oba-
žalnik, miza, stan-
sko ogledalo.

Pohištvo iz železa,
otroške postelje in
vozlčki po vsaki
ceni.

Čudovito poceni za
hotela, vile in za
letovišča 62 gl.

MEMBRE DE JURY HONG CONCOURS

Zobotehnični atelje

Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo korenine, z ali
brez nehnne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje
VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-
NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU
kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje
tu SPECIJALIST.

Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

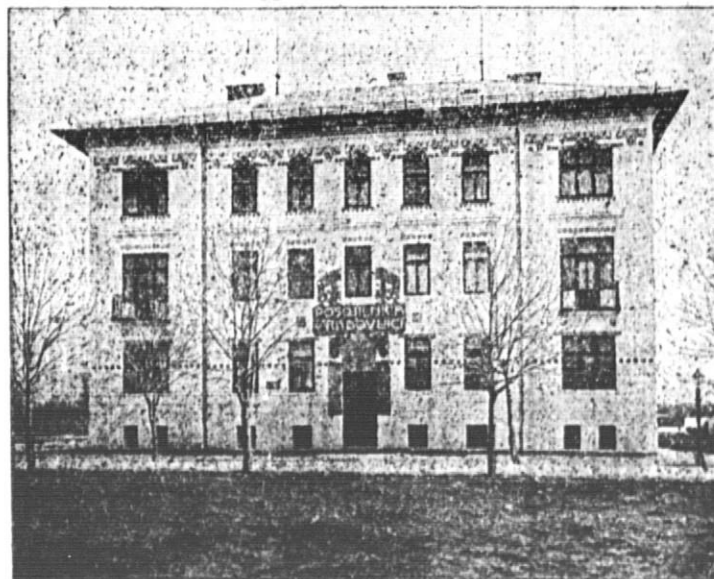
Rezervna zaklada
iznaša:
K 72.035

Denarni promet
v letu 1906.:
K 3.500.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knji-
zice se sprejemajo kot
gotovi denar, ne da bi se
pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe
brez amortizacije po
5 1/4% ali z 1% amor-
tizacijo, na menice pa
po 6%. — Eskompti-
rajo se tudi trgovske
menice.

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amor-
tizacijskega dolga.

Uraduje se v centrali
in v podružnici
vsak dan
od 8. do 12. ure dop.
in
od 2. do 6. ure pop.
Izvemši nedelje pop.
Poštno-hranilnični ra-
čun centrale št. 45.867.
Podružnice na Jeseni-
cah št. 75.299.

120-5